

Zdroje obživy v přírodě

stručná metodika lekce

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Lekce je součástí komplexního programu **Lovci a sběrači**.

Cílová skupina: 3. – 5. třída

Hodinová dotace lekce: 2 vyučovací hodiny

Všechny přílohy programu **Lovci a sběrači** jsou ke stažení na zde:

<https://muzeumricany.cz/regionalni-ucebnice/programy-hands-on/lovci-a-sberaci/>

Přílohy k lekci Zdroje obživy v přírodě:

- 4. 10. Pracovní list Jedlé rostliny
- 4. 11. Pracovní list Recept
- 4. 12. Prezentace Zdroje obživy
- 4. 13. Pracovní list Živočichové
- 4. 14. Mapka Říčan a okolí

Anotace:

1. hodina

Ve škole, téma jedlé rostliny. Zjišťujeme znalost jedlých rostlin při práci ve skupinách, poté děti navrhnou své recepty z jedlých rostlin a seznamují se s některými rostlinami v prezentaci.

Znalostní cíle: Žák vysvětlí, jaké zdroje obživy získáváme z přírody, a uvede konkrétní příklady živočichů a jedlých rostlin. Žák pozná vybrané volně rostoucí jedlé rostliny a živočichy žijící v přírodě na Říčansku. Žák popíše význam vody pro lidská sídla a porovná dostupnost pitné vody v minulosti a dnes.

Metody

- Digitální pomůcky – interaktivní prezentace
- Individuální práce – vlastní recepty
- Skupinová práce – seznam jedlých rostlin

Pomůcky

Pracovní list Jedlé rostliny (příloha 4. 10.), pracovní list Recept (příloha 4. 11.), interaktivní tabule a počítač, prezentace Zdroje obživy (příloha 4. 12.)

2. hodina

Ve škole, téma živočichové a voda. Pokračuje prezentace z předchozí hodiny, zjišťujeme znalost lesních živočichů při skupinové práci. Děti pracují s mapou Říčan, vybírají místo pro založení vesnice a diskutují dostupnost pitné vody v regionu.

Znalostní cíle: Žák pozná vybrané volně rostoucí jedlé rostliny a živočichy žijící v přírodě na Říčansku. Žák popíše význam vody pro lidská sídla a porovná dostupnost pitné vody v minulosti a dnes.

Metody

- Digitální pomůcky – interaktivní prezentace
- Skupinová práce – živočichové, práce s mapou

Pomůcky

Pracovní list Živočichové (příloha 4. 13.), mapka Říčan a okolí (příloha 4. 14.), interaktivní tabule a počítač, prezentace Zdroje obživy (příloha 4. 12.),

1. hodina

Úvod 5 min	1) Minulý týden jsme si vyzkoušeli různé dovednosti, které zvládali pravěcí lidé. Dnes už se nebudeme vracet do pravěku. Naučíme se, jak vyhledávat potravu v naší přírodě. Budeme poznávat jedlé rostliny a živočichy a řekneme si, jak získáváme pitnou vodu.
Skupinová práce (rodiny) 15 min	1) Jaké jedlé rostliny můžeme najít v okolí Říčan, co sbíráte, znáte? Nechceme teď rostliny, které pěstujeme, ale které rostou volně – nový termín? PLANÉ. Práce s pracovním listem (příloha 4. 10.), ve skupinách píší seznam. – 5 minut času 2) Skupiny diktují postupně vždy jednu položku, než se seznam vyčerpá. Zároveň rovnou říkají, k čemu se rostlina může použít. Učitelka zapisuje seznam rostlin a jejich použití na tabuli. 3) Učitelka dotazem ověřuje, jestli všechny děti jmenované rostliny znají. Podtrhnout, které neznají všichni – vybrat 4 až 5 známějších, které nezná víc dětí, a hned vyhledat a ukázat obrázek na interaktivní tabuli.
Recept 15 min	1) Zadání pracovního listu (příloha 4. 11.) – každý píše svůj recept, inspirovat se můžete na tabuli, můžete si radit, kdo chce, může si recept nakreslit. 2) Děti jednotlivě píšou své recepty. 3) Prezentace receptů – kdo chce. Pokud chtějí všichni, tak vybírat postupně několik dětí (dle času 3-5), různé typy receptů (salát, čaj, marmeláda) a ostatní uklidnit, že recepty vyvěsíme na nástěnku.
Prezentace 1. část 10 min	Prezentace Zdroje obživy (příloha 4. 12.) 1 – jen pustit 2 – přečíst hlavní sdělení – otázka – co si myslí děti 3 – odkrývačka – jaká rostlina je tu schovaná – smetanka lékařská – dá se jíst list, kořen i květ – pampeliškový med (květy), saláty (mladé listy), čaje (listy nebo kořeny) 4 - děti hádají, lze přeskokovat na to, co vědí – po kliknutí na fotku se objeví správný název, můžou říkat, co se přesně jí (ostružina – plody a listy, šípek – plody – čaj a marmeláda, lípa – květy, bez – květy a plody, líska – ořechy, borůvky – plody) 5 – přiřazování názvů – začnou tím, co vědí, u kokošky lze napovědět, co jim připomíná tobolek, opět říkáme, co se jí (jetel – květy a mladé listy, hluchavka – mladé listy a květy do salátů a čaje, kokoška – mladé listy a květy – jen v malém množství, česnáček – listy do salátů, pomazánek a polévek 6 přečíst hlavní sdělení, proklik na atlas rostlin STOPNOUT

2. hodina

Prezentace 2. část 10 min	<p>7 - Přečíst otázku – klikáním na zvířata se objevují jejich názvy, kliknutím na jelena fotka zmizí – nežije v Říčanském lese</p> <p>8 – Přečíst otázku – děti říkají názor Bylo v pravěku jednodušší najít v přírodě pitnou vodu? Proč? Klik – Půjdeme to zkusit – odkaz na výpravu</p> <p>9 – Děti hledají v mapě úkoly, jak se postupně objevují: pitná voda – pouze některé studánky, koupání – Jureček, Marvánek, čistá – před Jurečkem – teče lesem, čistí se v meandrech, špinavá – ve městě, za městem a u polí (kanalizace, hnojiva)</p> <p>10 – Přečíst otázku – odkaz na výpravu – budeme hledat zdroje potravy</p>
Skupinová práce - živočichové 15 min	<p>1) Jací živočichové žijí v Říčanském lese? Jaké živočichy člověk chová kvůli potravě? - Nový pojem DOMESTIKOVANÍ/DOMÁCÍ živočichové, skupinová práce s pracovním listem (příloha 4. 13.) - 5 minut času</p> <p>2) Skupiny diktují postupně vždy jednu položku, než se seznam vyčerpá. U domestikovaných rovnou říkají, co využíváme. Učitelka zapisuje seznam na tabuli.</p> <p>3) Můžeme si jít zvířata ulovit? Proč ne? (vlastník lesa, ochrana volně žijících zvířat, zbraně). Rostliny sbírat můžeme i dnes (kromě chráněných), ale lovit zvířata ne.</p>
Skupinová práce - voda, práce s mapou 10 min	<p>1) Úvod – představte si, že jsme opět v pravěku, vaše tlupa se sem stěhuje, a protože tu našla hodně zvířete k lovu, rozhodli jste se tu založit vesnici. Dostanete mapku s Říčanami (příloha 4. 14.). Představte si, že tu není město, jen lesy. Vyberte si, kde byste chtěli založit novou vesnici. Kde by se vám asi nejlépe žilo. Domluvte se, proč chcete založit vesnici právě tady, jakou má místo výhodu.</p> <p>2) Mapka (okolí Říčan) – skupiny vybírají vhodné místo pro založení vesnice a zakreslují do mapy. Domlouvají se, proč si místo vybraly - 5 minut</p> <p>2) Skupiny prezentují, jaké místo si vybraly, vesnice se postupně zakreslí do společné mapy a označí jménem rodin. Poznámka: Vesnice byly zakládány vždy blízko vody. Říčany se jmenují podle slova říčky.</p>
Reflexe 10 min	<p>1) Pro lidská města je důležitá pitná voda. Na co používáme vodu v domácnosti?</p> <p>2) Víte, odkud přitéká voda do našich kohoutků? (Někdo používá studnu, ostatní v Říčanech a Praze z Vodní nádrže Švihov-Želivka – voda k nám cestuje 60 km, to je hodina jízdy autobusem)</p> <p>3) Jak se vám dnes pracovalo ve skupinách? Pedagog na závěr oznámí, že na výpravě zkusíme najít některé jedlé rostliny, vystopovat živočichy a prozkoumat čistotu vody. Instrukce – na výpravu si můžete vzít mobily a fotit.</p>

